

K R I G S O V E R S I K T .

mai måned er gått uten invasjon, men Roosevelt uttalte nylig at den kommer i løpet av sommeren. Enda har den røde armé ikke marsjert opp for den store offensiven, enda har invasionsbombingen ikke opplevd sitt maksimum, kanskje skal man også først få en hel serie av commando-raider, skinnmanøvrer og avledningsoperasjoner. Offensiven i Italia har utviklet seg forttere enn ventet, men det er enda for tidlig å sette den inn i den store sammenheng. General Smuts har uttalt at man bør følge hendelsene i Middelhavet særlig nøyne, og det kan hende at det nå i neste omgang vil skje noe på Balkan. Krigens avgjørende operasjon vil imidlertid bli opprettelsen av en annen front i vest - i kombinasjon med en russisk storoffensiv vestover direkte mot Tyskland - men det er også alt hva man vet om tidspunkt, sted og metoder. I den siste tiden har man i tillegg til spranget over Kanalen diskutert mulighetene for landstigninger i Spania eller Danmark; begge deler kan tenkes som store avledningsoperasjoner, men kan neppe bli selve hovedframstøtet.

Vestfronten. Etter en ukes pause som skyldtes dårlig vær, begynte flyoffensiven igjen i enda større omfang enn tidligere - vesentlig rettet mot kommunikasjonssystemet i det vest-europeiske "invasjonsområdet" og det bakenliggende oppmarsjområdet. Mens den strategiske bombingen av Tyskland har avtatt betydelig, har ekspedisjonsstyrkenes taktiske flyvåpen mangedoblet sin virksomhet, en omlegning av flyoffensiven som bare kan ha en mening om invasjonen er temmelig nær. I løpet av de tre siste månedene har det anglosaksiske flyet sluppet ca. 250.000 tonn bomber over fiendtlig område, eller omrent like meget som under hele resten av krigen. Den strategiske bombingen av Tyskland har i den siste tiden - bortsett fra kraftige raider mot Berlin - vesentlig rettet seg mot den tyske produksjonen av syntetisk bensin som antas å ha gått ned fra 10 mill. tonn i året til 6 mill., samtidig som raidene mot Ploesti skal ha redusert tilgangene av naturløje fra 8 til 5 mill. tonn. Man må imidlertid anta at tyskerne fremdeles har ganske betydelige lagre.

Italia. Alexanders offensiv i Italia har uventet fort oppnådd sitt mål: utmanøvrering av Kesselrings armeer. Forklaringen er delvis en god alliert taktikk, delvis tyskernes tilbøyelighet til å sette prestisjehensyn over tvingende militære hensyn. Taktikken med systematisk tilbaketrekning under uavbrutt motstand ble forlatt ved ordren om at Roma skulle holdes for enhver pris, og konsekvensene begynner allerede nå å vise seg skjebnesvangre med virkning på hele den strategiske situasjon ved Middelhavet.

Den første avgjørende hendelsen på Italia-fronten, var gjennombruddet av Gustavlinjen som ble foretatt av general Juins franske fjelltropper på den tyske forsvarslinjens mest utilgjengelige og derfor svakest forsvarte avsnitt. Den høyre fløy av den 5. armé og venstre fløy av den 8. har nå rykket fram til Acre som er det tyske forsvarsstystems siste forankring i Abruzzerne. Den neste avgjørende hendelsen var det amerikanske panserframstøtet ved vestkysten som tvang den vestligste gruppen av tyskernes 10. armé til å romme hele kystavsnittet mellom Terracina og Anzio-brohodet. Den tyske forsvarslinjen i vest ble derved dobbelt så lang og ytterst sårbar i flanken; general Clark kunne føre sine panserstyrker nordover for et framstøt mellom Albano- og Lepinifjellene for å skjære av den 10. arméens retrettveier over Velletri og Valmontone. Tyskernes tap har vært meget alvorlige, og det hersker kaos og desperasjon i de tyske divisjonene i sør som sannsynligvis er mere eller mindre fortapt.

Nå er Roma fallt og dermed er hele den strategiske situasjon i Italia forandret. De tyske styrkene er splittet i to isolerte grupper ved vest- og østkysten som vil bli tvunget til en hurtig retrett nordover til en ny forsvarslinje langs noen få veier som er ytterst sårbar for angrep fra flate og fly og som lett kan bli avskåret ved nye landstigningsoperasjoner. Uten forsterkninger vil det neppe bli mulig for disse styrkene å

Om Spania: "Forbindelsene med Spania er fullkommen vernskapelige og rolig, og Spania gjer for tiden de forente nasjoner tjenester. Jeg kan ikke sympatisere med den som finner det klokt eller til og med fornøyelig å forulempe den spanske regjeringen såsnart det gis en anledning". Han sa videre at innenrikspolitiske anliggender var noe som bare angikk Spania selv.

Om Hellas: "Hva Hellas angår har jeg den glede å kunne meddele at det kan konstateres at Libanonkonferensen har tatt en heldig vending. Samtlige partier skal representeres i den nye regjeringen".

Om Jugoslavia: "Kong Peter holder på å danne et nytt og mindre kabinett. Dette kommer til å medføre et brudd med Mihailovitsj, men kongen har her naturligvis den britiske regjerings støtte.... Vi har tilslagt marsjall Tito støtte på grunn av hans kraftige innsats mot de tyske tropper. Vi har planer om å sende ham så store våpenorråd som mulig".

Om Polen: Han beklaget at Storbritannias utstrangelse for å få i stand en gjenopptagelse av forbindelsen mellom den polske og russiske regjering ikke hadde lykkes.

Om Frankrike: "Det rår ingen tvil om at det franske befrielsesutvalget har herredømme over og leder styrker, som i striden mot Hitler intar fjerde-plassen i den store alliansen. Grunnen til at De Forente Stater og Storbritannia ikke har sett seg i stand til å godkjenne befrielsesutvalget som Frankrikes regjering, eller som en provisorisk fransk regjering, er den at vi ikke er sikre på at det representerer den franske nasjonen på samme måte som de britiske, amerikanske og russiske regjeringer representerer sine folk i sin helhet.... L. Gauville er imbusjt til Storbritannia med Roosevelt's fulle billigelse, og han har erklart at han vil komme rett glæde".

Om Sovjetsamveldet: at Russland før 30 år siden sammen med Russland begynte å marsjere fram mot det tyske tyraniet; og han var overbevist om at de to makter skulle fortsette med det inntil alle former av det tyske tyranni var utryddet. De irabeslutet på utruddet den nazistiske ideologien til siste rest.

Om Tyskland: "Atlantcharterklaringen er en rattesnor. Den har på ingen måte bundet de allierte når det gjelder det fremtidige Tyskland, og den har ikke på noen måte noe innhold av kjøpslåen eller en avtale med våre fiender. Det er ikke tals om at Tyskland skal nyte noen garanti for at det ikke behover å underkaste seg noen territoriale forandringer, dersom slike forandringer er tjenlige til å gjøre Europas fred sikrere og varigere".

Om freden: "Bevepnet med våre erfaringer er vi denne gangen i stand til å vedta bedre forholdsregler enn forrige ganger for å forhindre en gjentagelse i våre barns eller barnehavars levetid av den ødeleggelse av alle menneskelige verdier som kjenner den forrige og denne verdenskrigen. Vi ønsker å skape en verdensordning, en organisasjon, som skal utrustes med alle nødvendige maktmidler for å forhindre at krig bryter ut igjen i framtiden. Med tanke på dette hovedmål - å forhindre krig - må det skapes et verdenskontrollerende råd, som omfatter de største stater som går seierrike ut av denne krigen, og de må forplikte seg til å holde vedlike et visst minimumsnivå av rustninger i hensikt å bevare freden. Det må også finnes en verdensforsamling av makter, hvis forhold til det verdenskontrollerende rådet forfredens bevaring jeg ikke kan definere nærmere".

Churchill's tale har fremkalt livlig diskusjon i den britiske presse. Særlig har avsnittet om Spania og Frankrike fått sterkt motbor. Et så noksentrert organ som "Economist" kaller hans avsnitt om Spania et "historisk eilgrep". Andre igjen mener at man skal være forsiktig med kritikken ifordi Churchill kan ha tatt spesielle taktiske hensyn.

vVv

Under hakekorset.

Holland: I anledning av 4-årsdagen for besettelsen av Holland har Tysk telegrambyrå haft en samtale med Reichskommisar für die besetzten nieder-

ländischen Gebiete, Dr. Seys-Inquart. Han uttaler ifølge vår hjemlige nazipresse at nederlendernes holdning "er fornuftig og rolig" og at "forholdet til Tyskland blir stadig mere intimt". Vi skal m.a.o. bringes til å tro at hollendernes forhold til tyskerne og de hollandske quislinger er god og at friksjon praktisk talt ikke finnes. - Til belysning av de samme forhold i Holland gjengir vi fra en artikkel i "Jonckspings Posten": "Mord på partimedlemmer er blitt så vanlig at mussertmennene (quislingene) begynner å kreve at gisler skal tas på samme måte som når det gjelder okkupasjonsmaktenes soldater. Metodene har også vært de samme som på andre hold. En hensynsløs terror mot tilhengerne av det demokratiske system og en målbewusst utnyttelse av alle materielle fordeler som statsmakten kan medføre. At det har mislykket er imidlertid like åpenlyst som det kan synes merkelig da nasjonal sosialismen fra begynnelsen av kunne synes å ha større forutsetninger i Holland enn i andre land, og en viss sanhørighetsfølelse skulle derfor synes naturlig. Men de motvirkende faktorer har vært så meget sterke. Hollendernes sterke følelse av den nasjonale frihets verdi har kraftig reagert mot enhver tanke på å gå opp i det tyske rike". - Nokterne ord, skrevet i et nøytralt land.

Besætningen på en hollandsk buksérbat - 6 mann - stakk av med båten fra en tysk konvoy og gikk inn til svensk havn. Etter de forlot båten, øde- la de maskinen.

VVV

Belgia: 18. mai rettet Londonradioen et nytt invasionsvarsel til det belgiske folk. Belgierne oppfordres til å holde seg klar til sabotasjevirksomhet mot de tyske transportlinjer. "Der gjenstår bare et fåtall dager før det belgiske folk til å avslutte invasionsforberedelsene".

VVV

Kreta:

Dierv prestasjon. Det foreligger nå nærmere opplysninger om kidnappingen av den tyske Kretageneral Kreipe, som ble tatt tilfange av britiske commandoes. Et pår britiske officerer stoppet hans bil i nærheten av hovedkvarteret og kjørte ham i hans egen bil forbi 22 tyske kontrollstasjoner ned til stranden

VVV

Danmark:

Massearrestering av fremtredende dansker, særlig offiserer og politifolk på Jylland 26. mai. En oberst, Paludan Müller, nektet å overgi seg og optok kamp fra sitt hjem. Først ble han drept, og til slutt matte tyskerne svi av huset, så obersten brant inne.

Fra 1. auguåt skal alle danske borgere over 15 år ha legitimasjonskort.

VVV

Norge:

Borrestevnet. Igjen har Quisling holdt en såkalt stor manstring, Borrestevnet. Riktig nok ikke så stor som tidligere år, da "reisevansker og det hektiske arbeide med å sikre landets forsyninger i år gjorde det nødvendig å arrangere Borrestevnet som et lokalt Vestfoldstevne". En reduksjon fra landsstevne til fylkesstevne! Det kan man kalte utvikling - den gal e veien. Å nei - det dundrende nederlaget arbeidsmobiliseringen ble, stemmer vel ikke akkurat til fest. Men skinnet må jo bevares - og så kom "Føreren" og så defilerte der og så var det småpiken med blomstene og det hele. Og så ble det talt - masser av ord av større og mindre "størrelser". De gamle grammofonplattene opp igjen. Men nye plater - det man speider etter i slike referater - uteble helt. Vi undret oss noe over at platen om Norges utlevering til Sovjet ble spilt etter den reaksjon det norske folk hadde vist på det propagandatricket, men det var kanskje et led i en planmessig tilbaketrekkning. Og etter en vellykkethet ut over alle grenser var "det vakre vårens eventyret som heter NS Pinsestevne i Borre slutt for iår". - Og for alltid! Men det var våre ord.

VVV

Den 26. mai kl. 06,00 inntraff en kollisjon i Torggata, hjørnet av Henrik Ibsensgt., mellom tysk politibil og norsk personbil A 23322, ført av

landsleder Odd Fossum. Landslederen ble ført til Grønland politistasjon og legeundersøkt og funnet påvirket av alkohol. 6 tyske personer i den tyske bil ble hårdt såret. Den tyske bilen ble totalt ødelagt. Den norske fikk betydelig skade.

vvv

Ved Eina har det i mørketskiftet funnet sted en dramatisk kamp mellom nordmenn og tyskere. Tyskerne kom og nringet et hus og prøvet å arrestere de som var inn, 10-12 stykker i alt. Tyskerne ble imidlertid mott av en mordcrisk fra gjennette trakke seg tilbake med tap av flere døde og sårede. Det hentet fortæringer, det sies både fly og tanks, og nordmennene ble nedkjempet. Ingen ble drept, noen tatt til fange mens endel slapp unna. Det ble lokalt unntakstilstand i Land med portforbud etter kl. 10. En drik som syklet ute i vise om dette, ble skutt ned av tyske vakter.

vvv

Invasionens kårer!

Idet avisen går i trykken, får vi melding om at invasjonen er begynt, den vi alle har gått og langt etter så lenge. Den allierte overkommando melder:

Under general Eisenhowers ledelse begynte allierte marinestyrker støttet av store luftstyrker å landsette allierte armeer på kysten av Frankrike.

Den allierte overkommando vil, ettersom operasjonene skrider fram, stadig holde verden underrettet om operasjonenes gang. General Eisenhower har samtidig sendt ut et opprop til vesteuropas folk, hvor han sier at troppe av de allierte invasjonstyrker imorges (6.6.44) gikk i land på franske kysten. "Dette er et ledd i den felles plan vi har med vår store russiske allierte med sikte på å befri Europa. Selvom det innledende angrep ikke er gjort i Deres land, nærmere befrielsens time seg. De som er medlemmer av motstandsgrupper skal følge de instrukser de har fått, de som ikke er medlemmer, skal fortsette den passive motstand. Den dag kommer da jeg trenger all deres styrke." Slutten av Eisenhowers erklæring var rettet til Frankrikes befolkning. Generalen advarte mot forhastet reisning av alle franskmenn. "Vær tilmodige og hold dere berødt; det er av storste betydning at mine ord blir hørt".

General de Gaulle er kommet til England og skal i løpet av dagen sende et budskap til det franske folk.

KONG HAAKON var den første av de vesteuropiske nasjoners statsoverhoder som talte til sitt folk. Taleen ble gjengitt på flere språk. Han sa:

"Landsmenn! Som ledd i den store kamp som tar sikte på å frigjøre Europas nasjoner, er krigen fra vest rykket inn i en ny fase. Denne meldingen har vi mottatt med dyp tskknelighet og glede, den bringer oss et stort stykke frem mot friheten." Kongen advarte hjemmekrøften mot forhastede og uoverlagte handlinger. "Det har sin store betydning å legge fienden alle hindringer i veien, men VÆR FORSIKTIGHET! Organisasjonenes medlemmer har fått sine bestemte oppgaver og får nye ordre, men mange kan i stillhet yde verdifull innsats. Jeg og min regjering sender varme hilsener til alle landsmenn som står rakt på sin post. Overkommandoen vil til enhver tid si fra hva der ventes av dem. Vi hyller de styrker som nå er gått i kampen og følger dem ned de varmeste ønsker."

Landsmenn! Hold sammen og vær beredt! Leve de forenede nasjoners sak! Leve friheten!

vvv

opprette noen ny forsvarslinje sør for Po-sletten. Tyskerne påstår ikke at de har opprettet en ny befestningslinje nord for Roma, men sveitsiske rapportører hevder imidlertid at denne linje ikke på langt nær er så sterk som de son de allierte allerede har brutt seg gjennom. I Nord-Italia står 6 tyske divisjoner som har hendene fulle med å bekjempe partisanene og å forsvare den liguriske kysten. Dette er bakgrunnen for Hitlers ordre at Roma skulle holdes for enhver pris, idet alternativet ville bli en retrett til linjen Spezzia-Ravenna av meget medtatte troppestyrker. Den tyske krigsledelsen ville da stå overfor valget: enten å sende forsterkninger på bekostning av andre fronter, eller å trekke seg tilbake til Alpene og slippe fienden nesten helt fram til Tysklands grenser. Det siste kan tyskerne ikke frivillig gjøre, og resultatet vil bli at Alexander tapper de fåtallige tyske reservene.

Hjemmefronten.

Bortsett fra luftoffensiven og hendingene i Italia vedvarer stillheten før stormen på festningen Europa. Hér hjemme derimot, har kampen mellom det norske folk og okkupasjonsmakten og dens "norske" håndlangere nådd høyder som vel aldri før. Denne kamp er av mere militær enn politisk karakter, - nazistenes forsøk på å mobilisere norsk ungdom er et ledd i deres anti-invasjonsforberedelser - og vi finner det derfor riktig å gi en oversikt over begivenhetene på Hjemmefronten i tilknytning til den militære oversikt.

På grunn av forholdene er det vanskelig å få et helt klar bilde av resultatet av aksjonen mot AT. Enkelte byer og landsdeler har imidlertid hevdet seg med glans. I Øvre Telemark ligger streikeprosenten bortimot 90, i selve Notodden møtte ikke en eneste mann! Også Hallingdal har nesten 100% streik, og Trysil og Kongsvingerdistriket ligger ikke langt unna. Enkelte steder, som i Lillehammer og Haugesund, ble de utkalte arrestert før møtedagen, og på spørsmål om de aktet å møte svarte flesteparten beknækende. Dårligst synes resultatet å være på Hamarkanten. I Oslo uteble ca. 40 %. Gjennomsnittet for det hele land ligger omkring 25 %.

Grunnen til at det er møtt fram såpass mange ligger utvilsomt i at de utkalte og deres foreldre ikke ville se den faretruende situasjon i øynene og heller overså Hjemmefrontledelsens alvorlige advarsler. Mobiliseringen av de 3 årsklasser har gitt disse vankelmødige en alvorlig forskjell. Det går adskillige rykter om rømning og opptøy i AT-leirene forskjellige steder i landet. Det er vanskelig å få verifisert ryktene, og vi tar vel ikke mye feil når vi antar at en god del av ryktene er satt ut av de fremmøttes pårørende, som nå innser sin feil og gjerne vil heve sine bedrøvelige sønners og døtres anseelse i sine landsmenns øyne. Og det kan trenges!

Kampen mot AT fortsetter. De som har møtt fram skal få merke at det blir like ubehagelig å gå i AT-uniform som i hirduniform.

Selv om kampen mot AT ikke ble full seier, hadde den dog en stor betydning for kampens neste avsnitt - mot mobiliseringen. Da makthaverne den 19. mai kunngjorde registreringen av årsklassene 1921-23, fikk det norske folk det beste bevis for at Hjemmefrontens Ledelse hadde sett riktig også i AT-spørsmålet, og den parole som den nå sendte ut: Ingen melder seg - fikk en spontan og alminnelig tilslutning. Den alvorlige situasjon ble også understreket av vellykkede aksjoner mot en del kontorer som var av betydning for registreringen - først og fremst Arbeidskontoret i Akersgt. 55, og kontormaskinfirmaet Watson i Nedre Vollgate.

Makthaverne grep så til desparate utveier. Oslo opplevet noen hetiske dager - razziaer i hus, parker og gater, dødsdommer i fleng. Påskudene var forskjellige, men hensikten var klar: folket skulle skremmes til å gi opp motstanden. Men razziaene førte bare til at de utskrevne forsvant fra sine hjemsteder og arbeidssteder, og det oppstod på sine steder kaos i arbeidslivet. Dødsdommene viste hvor maktpåliggende det var for makthaverne å få satt igjennom sine planer, og folket ble ennå mere innbitt i sin motstand. Dødsdommene forfeilet således fullstendig sin hensikt.

Fra alle landets byer meldes om minimal tilslutning til registre-

ringen - bare Hamar sviktet. I Oslo er under 5 % av de møtepliktige møtt fram, i landets byer i det hele under 10. Natodden utmerker seg etter med 1 fremmøtt første dagen.

På landsbygda er resultatet ikke fullt så bra. Enkelte bygdelag er helt fine (Hallingdal igjen!), mens andre har blitt fristet til å støle på løftet om at bondeguttene foreløpig skal slippe å bli sendt. Disse desertører er for få til å ha noen innflytelse på kampen, men de vil senere få rik anledning til å angre at de har brutt fronten.

VVv

Kampen går videre.

Den norske hjemmefront er i øyeblikket behersket av en kampånd og glød som endog overgår de største dager i 1942. Vi har grunn til å glede oss over det resultat som er oppnådd i dagens strid for å berge vår ungdom.

Men seiren er ikke fullstendig ennå. Vi har vunnet første runde, vi har vist tyskerne hvilken verdi Quislings og Riisnæs' mobiliseringstilbud har. Og vi har etter en gang lært at når vi viser samhold og disiplin kan vi vinne en kamp selv om motstanderen eier overlegne fysiske maktmidler. I den tid som gikk like forut for denne kampen, syntes en del her hjemme å ha glæmt dette. Istedentfor å kjempe mot fienden, rettet de våpnene innover og prøvet å undergrave tilliten til ledelsen. Motivene har vært forskjellige, men for største delen kom kritikken fra folk som har stått utenfor den aktive kampen og som nå da de ser hvem som vinner, finner tiden inne til å beskynde ledelsen for passivitet, diktaturtendenser osv. Disse muldvarper har nå fått sitt svar: Hjemmefrontens Ledelse har funnet tiden inne til å forlate den anonyme tilværelse som den har ført under hele krigen, og har trått åpent fram. I en proklamasjon til den norske folk, som den 18. mai er blitt kringkastet over London, slår den fast sine krigsmål. Kongen og regjeringen har i en erklæring sluttet seg til og oppfordret det norske folk til fortsatt å slutte opp om Hjemmefrontens Ledelse og den linje som har vært fulgt i kampen her hjemme. Og de siste ukers hendelser har tydelig vist at hjemmefronten slutter opp om ledelsen.

Krigen har trukket i langdrag. Enkelte er blitt utålmodige, og til dels under inntrykkene fra Danmark og Jugoslavia krever de åpen kamp mot tyskerne. Men en av de viktigste forutsetninger for å vinne en krig er å kunne vente og slå til i det rette øyeblikk. Ledelsen har bevist at den ikke viker tilbake for å bruke skarpe midler når den finner tiden inne til det. Den menige soldat har imidlertid ikke forutsetninger for å kunne av gjøre tid og sted. Det er derfor hans plikt å vente på ordre fra Ledelsen.

I den kamp som nå pågår mot mobiliseringen, er det bruk for enhver som vil gjøre en innsats. Hjemmefrontens Ledelse har i kringkastingen gjort rede for situasjonen og gitt parolen for den videre kamp. Det gjelder for ungdommen fortsatt å unngå å bli innfanget. De kan ikke være trygge hjemme, men må heller ikke klumpe seg sammen i hyttekolonier rundt byene. De må spre seg utover bygdene. Appellen slutter med: Vis disiplin! Vekt dere for uansvarlig propaganda og provokasjoner. Ingen aksjoner uten ordre over London Radio.

Hjemmefrontens Ledelse vender seg nå i noen opprop til spesielle deler av det norske folk, som har særlig god anledning til å hjelpe de unge. Men det er enhver nordmanns nasjonale plikt å sørge for at denne ungdom får hjelp.

Her følger Hjemmefrontledelsens opprop:

Til de norske bønder.

KAMPEN MOT MOBILISERINGEN.

Kampen mot Mobiliseringen er ført fram til det avgjørende punkt. Quisling ga i sin tale 15. mai 1944 klar beskjed om hensikten med "arbeidsmobiliseringen". Hans egne ord var at Norge skulle samordnes økonomisk og militært med Tyskland. Han sa:

"Det er en grunnbetingelse for at Europas krigsanstrengelser skal lede til framgang og seier, at enhver av Europas forbundne stater presterer den krigsproduksjon de er i stand til og bringer fram alle de materielle

resurser og alt det menneskenateriell som står til rådighet.

Truslen er allerede blitt virkelighet. 3 årsklasser er forsikt mobilisert, angivelig til "nasjonal" arbeidsinnsats. "Såvel skog- og jordbruk som bygge- og anleggsvirksomhet trenger øket arbeidskraft", heter det i kungjøringen. Vi har imidlertid ikke dårligere hukommelse enn at vi husker den forordning som sto i avisene i vår om at det var forbudt for arbeidskontorene å skrive ut "yrkesfremmed" arbeidskraft til landbruket.

Quisling kastet masken den 15. mai. Forgjeves har han senere prøvd å skjule sine skumle hensikter bak nasjonale fraser. Men ungdommen våknet - og manjamnt og omgående reiste den seg til kamp mot disse planer. Registreringen av de 3 årsklasser er blitt en total fiasko. I Oslo meldte det seg de 3 første dager i alt 28 personer, og fra Kristiansund, Lillehammer, Notodden og Fredrikstad meldes det om et par fremmøtte. En rekke registreringsskontorer for arbeidsinnsatsen og AT er ødelagt av norske patrojer ved sprengning eller brann.

Også streiken mot AT har fått god tilslutning. Fra Notodden, Haldingdal, Kongsvinger og flere andre steder meldes om sågodtsom 100% tilslutning.

Det nyttet altså å gjøre motstand.

En rekke av den ungdom som skulle tvinges inn i den tyske forsvarsmakt, er allerede ramt fra sine hjemsteder. Denne ungdom har satt alt inn - det avhenger nå i første rekke av bondene om det fortsatt skal lykkes for ungdommen å unngå å falle i fiendens klar. I denne avgjørende kamp om vårt land og vår ungdom har bondene en selvligelig plikt. De som søker ut av byene, må skaffes hjelpe på alle måter, ved arbeid i jord- og skogbruk, ved husly og mat og ved all mulig støtte ellers. Enhver bonde må kjenne sin plikt i kampen. Det er ikke noe stort offer som forlanges av bondene. Ungdommen selv våger mest! Tenk også på dine landsmenn i marin, hæren, flyvåpenet, fengslene og på hjemmefrontens pionerer!

Nå gjelder det snarest å få oversikt over og kontakt med flest mulig bønder i distriktet som vil hjelpe, - jordbruket trenger jo også arbeidskraft. Få flest mulig pålitelige naboer og kjente blant bondene med. Bondene må også gjøre noe på eget tiltak. Skriv til kjente i byene at de trenger arbeidshjelp og kjenner andre som er i samme stilling.

UNGDOMMEN NEKTER Å TJERE FIENDER. BØNDER! STÅ SAMMEN MED UNGDOMMEN! DET SISTE OPPGJØR NÄRMLER SEG!

STOPP ARBEIDSIINNSATSEN!

Quisling erklærte den 15. mai 1944:

"Det er en grunnbetiningelse for at Europas krigsanstrengelser skal lede til framgang og seir, at enhver av Europas forbundne stater presterer den krigsproduksjon som de er i stand til og bringer fram alle de materielle resurser og alt det menneskensteriale som står til rådighet."

Ingen er i tvil om hva som forestår. De tre årsklasser som nå er innkalt skal puttes i tyske uniformer for å kjempe på Tysklands side mot våre egne landsmenn og mot våre allierte. Det sier seg selv at dette skal og må forhindres. Folk forstår da også at det nå er blodig alvor. Den første dag møtte i Oslo sier og skriver 7 mann til registrering av de flere tusen registreringspliktige, og landet forøvrig vil følge hovedstadens eksempel her.

Men parallelt med utskrivingen av de tre årsklasser, fortsetter den ordinære utskriving til såkalt "nasjonal arbeidsinnsats". Særlig i Oslo og Aker har saboteringen av dette tyske slavearbeid vært tilfredsstillende. I Oslo har ca. 3500 av 40 000 utkalte reist, og i Aker bare ca. 200 av vel 3000 utkalte. I april møtte over 70 % av de utkalte i Oslo i det hele tatt ikke fram, og av resten kunne bare under 10 % brukes. I et brev til Sosialdepartementet sier da også Terboven: "Arbeidsmobiliseringen er blitt en fiasko når man ser på fremmøtet på arbeidsplassen."

Det nyttet altså å gjøre motstand.

De unge har gått foran og vist veien, nå må vi andre stille oss so-

lidarisk med dem og surge for ut den såkalte "nasjonale arbeidsinnsats" helt stanses og det over hele landet. Statistikken viser at hittil er 90% av de utskrevne og fremmøtte satt til arbeid i organisation Todt eller direkte for Wehrmacht. De arbeider på flyplasser og festningsverker. Tror du fremdeles på de fagre løfter om innsats i jord- og skogbruk for landets forsyning, så er disse sitater fra Arbeidsdirektoratets rundskriv av 5.7. 1943 klare nok:

"Det må ikke utskrives en eneste arbeidstaker til jord- og skogbruk som etter de gjeldende regler kan settes inn i bygge- og anleggsvirksomhet".

Rundskriv av 10.7.1943:

"Den frigjorte, innsatspliktige arbeidskraft må under ingen omstendigheter tilføres jord- eller skogbruk".

Nå skal det være helt slutt på utskrivingen til landbruket! En forordning av 5.4.44 setter forbud mot å utskrive "yrkesfremmed" arbeidskraft til skog- og jordbruk. Denne er endog offentliggjort i dagspressen. Ingen som heretter reiser til "nasjonal arbeidsinnsats" kan således unnskylle seg med at han ikke visste hva det dreiet seg om. Enhver vet nå at "nasjonal arbeidsinnsats" betyr arbeid for fienden, mot våre landsmenn og våre allierte.

Din samvittighet krever at du ikke yder fienden denne direkte hjelp. Nå forlanges det en innsats av hver enkelt. Hvis du viker tilbake for tanken på arrestasjon og fengsel, så tenk på dem av våre landsmenn som har ofret sitt liv, på dem som daglig setter livet inn i handelsflåten, marinens, flyvåpenet, hæren og på hjemmefronten! Husk dem som i årevis har sittet i fengsel og på dem som etter år har levet i landflyktighet. Norge har rett til å forlange at også du gjør din innsats, selv om det skal svi. Ingen nordmann med kjærlighet til sitt land og med respekt for seg selv kan regne med å komme skadesles gjennom denne tunge tid.

Betrakt din innsats nå som din verneplikt. Enhver som unndrar seg tysk arbeidstjeneste og tysk arbeidsmobilisering, er med på å vinne krigen. Sørg for at du ikke mister din selvrespekt denne tiden og må skamme deg for dine arbeidskamerater etterpå. De få, som av makelighetshensyn foretrekker å tro på nazistenes løfter og dementier, vil ikke bli glemt. Dine arbeidskamerater vil sørge for det.

Din holdning idag avgjør din fremtid i Norge!

Tanken på økonomiske vanskeligheter for familien skal ikke avholde noen fra å gjøre sin plikt. Økonomisk støtte vil bli ydet dem. Alle må hjelpe der det trenges, forldre, slekt og venner. Arbeidsgiverne må med alle midler motvirke registreringen og soke å forhindre utskriving. Hvis noen allikevel blir utskrevet og kommer i vanskeligheter fordi han nekter, er det arbeidsgiverens plikt - i den utstrekning han makter det - å holde familien økonomisk skadeslcs. Arbeidsgiverne må ikke ta imot tvangssutskrevet arbeidskraft og må ikke erstatte mannlig arbeidskraft med kvinnelig.

INGEN MØTER TIL REGISTRERING, SELV IKKE DE SOM BLIR LOKKET MED AT DE FORELØPIG SKAL SLIPPE Å BLI INNKALT TIL TJENESTE ELLER AT DE SKAL UTFØRE SIVILT ARBEID, OG INGEN SOM ALLREDE ER REGISTERT ETTERKOMMER ORDRE OM Å MØTE TIL ARBEID.

STOPP ARBEIDSINNSATSEN!

Til arbeidsgiverne!

De sitter som ansvarlig leder av en bedrift. Derfor har hjemmefrontens ledelse rett til å stille store krav til Dem. Den innsats De nå kan utføre, er å betrakte som Deres verneplikt. Og den vil bli husket i fremtiden.

Deres oppgave er følgende:

1. De må med alle midler De har til rådighet soke å forhindre at noen av Deres arbeidere eller funksjonærer blir registrert eller utskrevet til den "nasjonale arbeidsinnsats".
2. Hvis noen av Deres arbeidere eller funksjonærer allikevel blir utskrevet og kommer i vanskeligheter fordi de nekter, er det Deres plikt - i den utstrekning De makter det - å holde vedkommendes nærmeste økonomisk

~~skadeslasse.~~

3. De må ikke ta imot tvangutskrevet arbeidskraft.
4. De må ikke ta inn kvinnelig arbeidskraft som frigjør menn.
5. De må ikke fylle ut skjemaer for specialarbeidere. Det angis at det er søknadsaskjemaer for fritagelse fra den "nasjonale arbeidsinnsats", men hensikten er naturligvis å få i stand et fyldig kartotek over specialarbeidere til bruk for utskrivning.

D e er med og avgjør Deres og landets skjebne; la Deres innsats bli Dem og landet verdig.

vVv

Folkeavstemning.

Vi varslet i vårt forrige nr. om at makthaverne aktet å sette i gang en "folkeavstemning" før eller mot kommunismen. De har nå prøvet seg fram flere steder, bl.a. på Gjøvik, og i Kirkedepartementet. De spørsmål som ble forelagt funksjonærerne i Kirkedepartementet en halv times tid før kontortidens slutt pinseaften, led:

1. Tar De bestemt, uten noe som helst forbehold, avstand fra en avtale mellom emigrantregjeringen i London og Sovjetsamveldet som åpner adgang til å besette vårt land med den røde hær?
2. Vil De slutte opp om de felles nasjonale bestrebelsjer for å sikre fedrelandet og i Deres stilling yde etter evne i kampen mot bolsjevismen og arbeidet for Norges nyreisning?

Det er meningen at disse spørsmål skal forelegges alle offentlige tjenestemenn. Det ligger utenfor tjenesteplikten å svare på slike spørsmål, og det sier seg selv at en nekter å avgi en politisk uttalelse under tvang og når det bare er tillatt å ha en politisk mening. De fleste funksjonærer nekter da også å svare.

På Gjøvik ble de tatt ved en overrumpling, og de angret bittert dagen etter; men det var altså en dag for sent. Nå står deres navn der, og vi vet hvordan de vil bli brukt. NS vil si at dette er et tillitsvotum til "føreren", og at det gir ham rett til å foreta det nødvendige for å holde russerne utenfor Norges grenser, det vil igjen si mobilisering og krig. De folk som lar seg skremme til å skrive under, vil derfor bli direkte medansvarlig i de prøvelser vår ungdom vil måtte gjennomgå for å stoppe mobiliseringen. Så feig har selv ikke den feigeste lov til å være i den situasjon vi er opp i nå.

Men det er også et krav at ingen lar seg true til å delta i de møter som NS arrangerer. Det at man er tilstede, vil også bli utlagt som tilslutning til Quislings mobiliseringslinje. Man skal ikke ta de trusler som blir brukt altfor høytidelig. Tusener av lærere har gått på gang nektet å møte fram uten at noe er hendt; men skal en bli stillet overfor valget enten å bryte fronten eller ta konsentrasjonsleir, da vil enhver som vil bevare sin selvrespekt vite hva han skal velge. Det fins verre ting enn konsentrasjonsleir.

Parolen er: En nekter å svare på spørsmål som blir forelagt av NS. En går ikke på NS-møter.

vVv

Borgervakten.

I forbindelse med de dramatiske begivenheter i Oslo under makthavernes forsök på å mobilisere, ble borgervakten etablert påny. Politiet foretok razziaer i køer, kontorer og enkelte større gater, og ofrene ble truet til å stå vakt rundt en rekke kontorer omkring i byen.

Vakten ble riktignok hevet etter en ukes tid, men den kan nårsomhelst bli innkalt igjen, og Hjemmefrontens Ledelse finner det derfor nødvendig å minne om parolen: Absolutt boykott av borgervakten. Blir en hentet, skal en nytte første høve til å unndra seg og i allfall ikke komme frivillig på neste vakt. Skal det være borgervakt, skal det være vakt over borgervakten. De siste dagene begivenheter har klart vist formålet med borgervakten: å frigjøre politiet til annet bruk. Det må for enhver pris forhindres! En av de viktigste grunnene til at politiet ikke har gått til kraftigere aksjoner i det siste, er at de mangler folk. Den som nå

- 7 -
går på borgervakt, gjør krigsinnsats på fiendens side.

En må ta i betrakting at risikoen for den som går på borgervakt er betraktelig øket. En innestår jo med sitt liv for at intet galt skjer med det som en holder vakt om. Ingen kan vite hvor neste aksjon kommer, og den som skal utføre aksjonen, har ordre til ikke å ta noe hensyn hverken til borgervakten eller hans ansvar.

I AT-uniform

Ille! Har du, som ikke får ha styrke nok til å gjøre din sønn eller datter sterkt når det gjalt kravet om højkott av AT, handlet mot din barn. Du som har tillatt gutten din eller netta di å trekke i AT-uniform har pådratt deg et ansvar som et kanskje kan bli vanskelig å bære når ans-ten er borte og ikke kan se tingene i det røtne lys. Du har sikkert i din svakhet tent å verne ditt barn beskyttet fra handlene som du har gjort, men du kan ikke nærmere klare over at du har ført en skam over barnet ditt som han eller hun senere vil dømme deg for. Du har latt ditt barn stille hele din og sin egen mangel på pliktrettskap til skue. Er du klar over at hver eneste god nordmann vil se på din uniformerte sønn eller datter med forakt. Spissrotgangen gjennom gatene blir ikke lett. Denne gangen er det ikke lett å gjenne seg bort. Uniformen viser elendigheten.

Dette er ondsinn, slik sier ikke en god landsmann, sier du. Nei, det er ikke ondsinn, det er klarsyn. Når du har forsøkt å trøste deg med at "det er ikke så farlig", dommer du ut fra forholdene som de var. Men nettopp her ligger den skjebnesværgre feilen. En må dømme ut fra forholde-ne som de er og blir. Når hjemmefrontens ledelse har funnet å måtte gi denne ordre har den avgjørende grunner for det. Det er erfarne, ansvarlige menn som står bak denne parole; menn som har den oversikt som trenges. I den korte tid som er gått siden AT-parolen gikk ut er allerede nye alvorlige ting kommet til. Mobiliseringen av årsklassene 1921-23 er kommet. I den sluttfasen krigen nå er kommet i, vil sikkert tilspisingen av kampen også her hjemme foregå i et stadig raskere tempo. Det som idag kan synes å være ikke så farlig for den som mangler oversikten, kan imorgen vise seg å være dødelig alvor. Når striden er over vil det kunne bli gutten din eller jente di en kilde til stadig pine at han eller hun trakk i AT-uniform det skjebnetvige året 1944 da det var nødvendigere enn noensinne å være på sin post og lyde de ordrer som ble gitt.

vVv

Nå skal vi endelig få vite sannheten om 9. april!

Quisling har oppnevnt en granskingskommisjon som skal besvare de 3 spørsmål som følger:

1. Var det det norske folks vilje at Norge i den verdenskrig som brøt ut i 1939 skulle opprettholde rettslig og faktisk en nøytral stats stilling?
2. Lot det statsstyre som Norge hadde i tidsrummet fra krigsutbruddet til okkupasjonen det norske folk anta at Norge fulgte folkerettens regler for en nøytral stats rettigheter og forpliktelser?
3. Fulgte i virkeligheten det statsstyre som Norge engang hadde disse regler?

Granskingskommisjonen av 1943 har følgende sammensetning:

Medlemmer: Dr. jur. Hermann Harris Aall. 2. Fylkesmann Arve Freijsland. 3. Brigadefører i AT stabsjef Bjerkelund. 4. Kommandørkaptein J.H. Sem-Jacobsen. 5. Byrettsdommer Solveig Stang. 6. Forretningsfører Halvard Olsen. 7. Gårdbruker, ordfører Hans Rognsrød.

Sekretærer: 1. Ekspedisjonssjef Georg Hasle (pol. og rettslige sp.) 2. Kaptein Sverre Vagn Knudsen (mil. sp.) 3. Oberst i politiet O. Fritzner (mil. sp.) 4. Fru Halldis Neegaard Østbye (jødedom og frimureri). 5. Herr Jens Rolfsen (alm. pol. sp.).

vVv

En av våre nyeste radioaviser NORGE skriver i sitt 6. nr. følgende fornuftige artikkel som fortjener å bli mere kjent:

RYKTER.

En av de mange ting besettelsen av vårt land har lært oss, er at ingenting befordrer ryktene i den grad som pressesensur. Når de trykte avisene enten lyver eller fortier, er nyhetene vesentlig henvist til å komme frem ad muntlig vei, og da fjerner de seg dessverre ofte langt fra den opprinnelige sannhet. De blir underveis tilsatt en passe blanding av ønsker, frykt eller forventninger. På den måten blir ~~utvilsomt vite resultatet~~ interessanter enn utgangspunktet, men også tilsvarende mindre verdifullt. En annen kategori rykter er de som skriver seg fra diskusjoner om ting som skal skje. Her er veien fra antagelse eller hypotese til kjennsgjerning foruroligende kort. Vi har rik nledning til å se det i disse dager med arbeidsmobiliseringens fiasko. Det hersker som rimelig kan være adskillig spenning om hva den vil føre til, og så løper ryktene: Unntagelsestilstand. Himmel er i byen. Møter mellom Terboven, Kedieß og Quisling som dessuten er på vei til eller fra Tyskland osv.

La oss forsøke å se nøkternt på situasjonen.

Det som foreligger som et faktum er at innkallelsen til registrering for arbeidsmobiliseringen er blitt en fiasko i Oslo og de fleste av Østlandets byer. I de landdistrikter hvor det har vært registrering har fremmøtet enkelte steder vært noe bedre.

Hva så?

(Vi regner her bare med tyskerne, for det er jo dem som avgjør sakend

Enten må de late som ingenting eller nesten ingenting, og forsøke å skape sammen folk ved mer eller mindre tilfeldige rassiar og arrestasjoner. Eller så må de slå til med hård hand, lage unntagelsestilstand og forsøke å skremme oss til å møte.

For den første mulighet taler den offisielle uttalelse fra Arbeidsdirektoratet, som nærmest må tydes som om de, ihvertfall på det tidspunkt, ville forsøke seg med list.

Hvis de velger det annet alternativ må de vite at de gir en kraftig impuls til igangsettelse av partisankrig også her i Norge. Det er en uunngåelig følge av at de jager tusenvis av unge gutter til skogs. En ulykkelig følge for guttene hvis de ikke har tilstrekkelig utstyr, men også en meget uheldig følge for tyskerne som vel har mer enn nok å stelle med på de andre frontene, og som ikke kan ha noen absolutt sikkerhet for at det ikke blir invasjon også her i landet. Da har de forberedt seg dårlig ved å sørge for at partisanene er i full sving når invasjonen kommer. Men kan en vente at tyskerne skjønner dette? - de som hver gang de har hatt en chans omhyggelig har valgt den uklokest utvei. Det eneste som taler i fornuftens favør er at det denne gangen til syvende og sist dreier seg om militære spørsmål, og at det derfor må være Wehrmacht som treffer den endelige avgjørelse. Og uten å tillegge denne del av tyskerne noen mere menneskelige egenskaper kan det ikke nektes at de har sans for militære realiteter. Skulle disse synspunktene seire, må vi allikevel være forberedt på sterk terror, men i noe mere avdempete former. Vi må regne med omfattende arrestasjoner og nye dødsommer. Først og fremst må de årsklassér det gjelder, fortsatt holde seg borte. Trenger de hjelp til mat må de spør kontakt med pålitelige venner, og hjelpen vil komme etterhvert.

Til slutt må vi be om at disse betrakninger leses som det de er, og ikke som kjennsgjerninger. Husk på at hva som enn hender er vårt beste våpen ro og omtanke. Tenk Dem om før De tror på det første det beste De hører. Vi får nok å stå i den dagen det bryter løs for alvor. Vi må spare på kreftene, ikke minst de åndelige krefter, til da. I mellomtiden får vi ta en ting ad gangen og ikke la oss skremme av rykter som vi ved nærmere ettertanke kan si oss selv umulig kan være sanne.

vVv

OVERENSKOMSTEN NORGE, ENGLAND, USA OG SOVJETSAMVELDET.

Utdrag av utenriksminister Trygve Lies tale 16. mai i BBC.

Etter å ha gjort rede for Norges innsats i krigen sier statsråden: "Men om Norge på denne måten har gjort en krigs innsats som vi har grunnet til å være tilfreds med, så har vi fra første stund vært klar over at vi"

ikke ved egne krever vi ikke at Norge ikke er med til dette til normale forhold. Vi har sett på det rent militært at dette kan skje med allierte troppers hjelp. - De uttaler som nå er gjort trakker opp retningslinjene for det samarbeide som må finne sted når allierte tropper opererer på norsk territorium. Av militære hensyn kan jeg ikke her kom inn på de enkelte bestemmelser i avtalen. Jeg skal bare si et par om prinsippet som disse bygger på. Grunnlaget for avtalen, vårt lands suverenitet og integritet, står i samsvar med prinsippene i Atlanterhavserklæringen og uttalelsen fra Moskvakonferansen hvor det heter at det framtidige internasjonale samarbeid må bygge på rettslig jevnbyrdighet mellom de Forente Nasjoner..... En kan derfor bare trekke overbærende på skuldrene når de som har solgt seg selv og sitt land til fiendene spør rytter om at den norske regjering skulle ha avstøtt norsk territorium eller gått med på inngrep i Norges suverne rettigheter. Det noksatte er tilfelle. De nye avtalene sikrer oss at Norge igjen skal bli hvil det var: "Et fritt, selvstendig, uudeelig og uavhendelig rike."

Etter å ha gjort rede for de alminnelige regler om forholdet mellom den militære øverstkommanderende og de sivile myndigheter i et område hvor militære operasjoner foregår, fortsetter statsråden: "I samsvar med dette er det bestemt i avtalen at i områder av norsk territorium, hvor det foregår militære operasjoner, er det den allierte øverstkommanderende som har den øverste myndighet i enhver henseende i den utstrekning den militære situasjon gjør dette nødvendig. På døl, men ikke vidt helt fra begynnelsen av, blir knyttet til øverstkommanderende stab og til de forskjellige avdelingsskommandoer norske militære og sivile myndigheter, og liaison-offiserer. På denne måten har man sikret for at øverstkommanderende alltid har til sin disposisjon folk som kjenner norske forhold, og som forstår norsk lynne. Men det er samtidig på dette rente at det også sikrupsjonsstyre ved landets befrielse skal avlyses av norsk styre på lovlig konstitusjonelt grunnlag. Hovedbestemelsen er derfor, at den norske regjering i denne øyeblikk som den militære situasjon gjør det mulig vil overta ledelsen og det fulle ansvaret for siviladministrasjonen. Det er med slags den norske regjering har undertegnet disse avtaler." Og statsråden slutter sin tale med: "Det som er det avgjørende er at norsk suverenitet er fullt anerkjent og landets integritet sikret."

Utdrag av statsminister Johan Nygaardsvoldes 1. maitale i den norske sjømannskirke i London:

"Disse overenskomster slår fast at norske myndigheter skal styre, at norsk lov og rettferd skal herske i bygd og by. Overenskomsten inneholder den praktiske løsning av de forskjellige spørsmål som sett fra norsk synspunkt må hilses med største tilfredsstillelse. Derfor er det ikke merkelig at fiendens lakeier blir nærmeste, Landsstyrkene forstår at oppgjorets dag nærmer seg og at dette oppgjør vil bli katastrofalt for dem.... Ingenting vil kunne redde dem fra gjengeldelsens bitre drikk i form av en rettferdig dom. Hvis en viker tilbake for et grundig oppgjør med all rådenskap, vil vår nasjon komme til å scile med lik illasten, og det vil vårt folk sårt kunne få angre siden".

VVY

Churchills siste tale.

I sin siste store utenrikspolitiske tale i Underhuset 24. mai sa Churchill

om Tyrkia: "De forhåpninger vi gjorde oss om at Tyrkia dristig skulle gå ned i krigen i februar eller mars eller i april, og ta med oss baser for lyoperasjoner ble skuffet.... De allierte vil kunne vinne krigen uten at Tyrkia blandes inn i den, men naturligvis hadde Tyrkias hjelpevert til stede og en påskynnende faktor".

Italia: "Italias skjebne er i samhet forferdelig, og jeg finner det personlig vanskelig å føle noen uvilje mot det italienske folket. (Uttalelsen hilstes med bifallsrop.) Churchill forklarte videre at han hadde stor tillit til den italienske regjeringen selv om den behøvde en ytterligere sterket basis.